

Ն Ա Ն Վ Ն Ի Մ Ե Ս Ր Ո Պ Յ Ն Ն

Կարճատև հիվանդությամբ հետո, 1954 թվականի հուլիսի 25-ի առավոտյան, դադարեց բարակելուց մեր ամսաթերթի շնորհալի թղթակից Աղավնի Մեսրոպի Մեսրոպյանի սիրտը: Թաղումը տեղի ունեցավ ամսի 27-ին, Երևանի գերեզմանատանը: Հուղարկավորությանը մասնակցում էր հարգող բարեկամների և ծանոթների մեծ բազմություն, որոնք եկել էին իրենց վերջին հարգանքը մատուցելու հանգուցյալին:

Աղավնի Մեսրոպյանը ծնվել է 1891 թվականին, Կոստանդնուպոլսում, քահանայի ընտանիքում: Իր նախնական ու միջնակարգ կրթությունն ստանալով Կոստանդնուպոլսի էսպյան վարժարանում, 1906 թվա-

կանին Աղավնին իր ծնողների հետ փոխադրվում է Լոնդոն, որտեղ և շարունակում է իր երաժշտական կրթությունը և 1911 թվականին ստանում երաժշտական բարձրագույն վկայական՝ որպես առաջին կարգի դաշնակահարուհի: Լոնդոնում նա միաժամանակ հետևում է նկարչական կուրսերին:

Վերադառնալով Կոստանդնուպոլիս, 1911-ից, Աղավնին իրեն նվիրում է երաժշտական-մանկավարժական աշխատանքների՝ դասավանդելով որպես դաշնակահար ուսուցիչ ազգային վարժարաններում: Լինելով արտակարգ աշխույժ ու խանդավառ ընթացողության տեր, նա միաժամանակ ցուցաբերում է եռանդուն հասարակական գործունեություն:

Որպես երաժիշտ դաշնակահար, Աղավնու վրա շարժադարձային նշանակություն է ունենում նրա ծանոթությունն ու մտերմական կապը հայ ժողովրդական երգի հանճարեղ վարպետ Կոմիտասի հետ: Իր դաշնամուրային նվագակցությամբ Աղավնին հաճախ է մասնակցություն ունեցել Կոստանդնուպոլսում Կոմիտասի կազմակերպած համերգներին: 1919 թվականին,

ամուսնանալով Բագրատ Համբարձումյանի հետ, Աղավնին անցնում է Թբիլիսի, որտեղ և հաստատվում է մինչև 1931 թվականը:

Սովետական կարգերի հաղթանակի առաջին իսկ օրերից անցնելով Գեղարվեստի աշխատողների արհեստակցական միության շարքերը, և որպես հիմնադիր անդամներից մեկը Թբիլիսիի Հայկական արվեստի տան, Աղավնին ծավալում է հասարակական լայն գործունեություն: 1931 թվականից փոխադրվելով Երևան, Աղավնին դառնում է Երևանի Ռադիո-կոմիտեի արևելահայկական երաժշտության մենակատար դաշնակահարուհին, որպիսին նա շարունակում է

մնալ մինչև իր կյանքի վերջին տարիները:

Երևանում իր բնակության մոտավորապես երկու տասնյակ տարիների ընթացքում Աղավնին միաժամանակ տարել է արդյունավետ մանկավարժական աշխատանք՝ հասցնելով բազմաթիվ աշակերտներ:

1946 թվականից սկսած, սրտային հիվանդության պատճառով, Աղավնին թեև հետզհետե հեռանում է իր աշխարհի սիրած դաշնամուրից, սակայն իր մեջ հորդող արվեստագետի եռանդն ու ստեղծագործական ավյունը փոխադրում է նկարչական ու գրական ասպարեզները:

Աղավնին թողել է մի շարք նկարներ, որոնցից իրենց վարպետությամբ աչքի են ընկնում «Հնգեկորույս Կոմիտասը», «Հայկական պանթոնը», «Սևանը», «Քըր-Ֆուկին» և այլն: 1947 թվականին Հայպետհրատը լույս էրժայցե Աղավնու «Կոմիտաս—հուշեր» փոքրիկ բրուշուրը: Ունի ձեռագիր հուշերի մի հավաքածու՝ Գրիգոր Զոհրապի, Երվանդ Օտյանի, Դանիել Վարուժանի, Սիամանթոյի, Ավետիք Իսահակյանի և ուրիշների մասին:

Աղավնու թողած ձեռագրերի մեջ առանձին ուշադրության արժանի է նրա «Կոմիտաս—հուշեր» ան-

համեմատ ավելի արժեքավոր ու ծավալուն աշխատությունը, որ նա պատրաստել է իր վերջին երկու-երեք տարիների ընթացքում՝ Հայկական ՍՍՌ Գիտությունների ակադեմիայի Փիլիսոփայության բաժանմունքի երիտասարդ գիտաշխատող Գասպար Գասպարյանի աշխատակցությամբ։ Աշխատությունը արդեն արժանացել է Հայպետհրատի գեղարվեստական բաժնի դրական գնահատականին և մտել 1955 թվականի հրատարակչական ծրագրի մեջ։ Այդ կլինի ամենամիտրական ավանդը, որ նա թողնում է ի հիշատակ այն խանդավառալից վերաբերմունքի, որ նա տաժում էր դեպի հայ ժողովրդական երգը, դեպի այդ երգի խոշորագույն վարպետ Կոմիտասը։

Աղավնին մեկն էր այն բացառիկ կանանցից, որոնք իրենց լազմակոչմանի գեղարվեստական շնորհներին զուգակցում են հասարակական լուրջ գործունեություն։

Իր հարազատ եղբոր՝ սփյուռքահայ հայտնի գրող Լևոն Մեսրոպի միջոցով, «Լրաբեր»ի էջերում լույս տեսած «Խաբրիկներ մեր աշխարհն» իր նամակներով, Աղավնու անմիջական ու համեղ գրիչը հանդիսանում էր կենդանի կամուրջներից մեկը, որ կապում էր սփյուռքահայ հայրենաբաղձ հայ ժողովրդի հետաքրքրությունն ու սերը Սովետական մեր ժողովրդ Հայրենիքի պայծառ առօրյայի հետ։ «Խաբրիկներ»ի այդ շարքում հավետ կբաբախեն Աղավնու անկեղծ սերն ու նվիրվածությունը մեր հարազատ ժողովրդի և մեր Սովետական Հայրենիքի նկատմամբ։

Աղավնու պայծառ հիշատակը միշտ վառ կմնա ինչպես իր արվեստագետ պաշտոնակիցների ու բարեկամների, այնպես էլ նրա «խաբրիկներ»ից ու հոգվածներից հոգեպես սնվող սփյուռքահայ հայրենադարձ ընթերցողների սրտերում։

